

Міністерство освіти і науки України
Інститут спеціальної педагогіки НАПН України

Програма з корекційно-розвиткової роботи для 1-4 класів спеціальних закладів загальної середньої освіти для дітей із порушеннями слуху (для глухих дітей)

«РИТМІКА»

1-4 класи

Укладачі: Вовченко О.А., кандидат психологічних наук, старший науковий співробітник відділу освіти дітей з порушеннями слуху Інституту спеціальної педагогіки НАПН України

Київ – 2018

Висловлюємо щирю подяку педагогам за консультування та практичні поради щодо особливостей навчання дітей із порушеннями слуху та науковцям-практикам у розробленні програми з корекційно-розвиткової роботи для 1-4 класів спеціальних закладів загальної середньої освіти для дітей із порушеннями слуху «РИТМІКА»:

Кацан Марії Богданівні – директору Тербовлянського навчально-реабілітаційного центру Тернопільської обласної ради;

Мицишин Христині Петрівні – вчителю ритміки та логоритміки Тербовлянського навчально-реабілітаційного центру Тернопільської обласної ради;

Мисик Олена Миколаївна – вчитель фізичної культури початкових класів Школи-дитячого садку «Пізнайко» Шевченківського району м. Києва;

Замші Ганні Володимирівні – кандидату психологічних наук, в.о. завідуючого лабораторії жестової мови Інституту спеціальної педагогіки НАПН України;

Литовченко Світлані Віталіївні – кандидату педагогічних наук, старшому науковому співробітникові лабораторії сурдопедагогіки Інституту спеціальної педагогіки НАПН України.

Пояснювальна записка

Ритміка є важливим спеціальним корекційно-розвитковим курсом навчальних планів спеціальних шкіл для дітей із порушеннями слуху, складовою частиною музично-естетичного та фізичного виховання. Заняття з ритміки сприяють фізичному, естетичному, моральному, психологічному розвитку учнів; ознайомлюють з теорією музики, її основними жанрами, поняттями «темпу», «ритму», «мелодики», «характеру» музичного твору; розширюють знання про національну та світову музичну культуру; навчають за допомогою руху виражати характер музичного твору; допомагають учню через рухи та музику передавати свої емоційні стани, розслаблювати власне тіло; розвивають слухове сприймання, уяву, пам'ять, увагу, творчі здібності, активізують розумові здібності, удосконалюють вимову; збагачують словниковий запас, загалом, сприяють гармонійному та всебічному розвитку учня.

Ритміка – складова фізичного й музично-ритмічного виховання дітей, яка заснована на чергуванні частин або систематики рухів, визначених за тривалістю виконання та характером докладених зусиль, і направлена на формування почуття ритму, тобто система фізичних вправ, яка побудована на зв'язку рухів з музикою.

Основу ритміки складає дві компоненти: ритм, як біоритмічна основа функціонування організму, і музично-ритмічні рухи, як засіб розвитку психомоторної, емоційної та фізичної сфер організму. Розвиток відчуття ритму є одним із джерел підвищення життєвого тону людини, запорукою її мобільності, орієнтування у просторі. Ритмічні здібності є однією з універсальних базових здібностей людини. Міжсенсорні зв'язки, що перебувають в основі почуття ритму, сприяють розвитку рухової сфери, перцептивних та когнітивних процесів, емоційних реакцій, мовної активності. Саме сприйняття ритму викликає багато кінестетичних почуттів. Ритм сприяє координації рухів, покращенню просторово-часової організації рухових актів, у тому числі і артикуляційних (мовнорухових). Різноманіття танцювальних рухів, що використовуються в процесі навчання дітей з порушеннями слуху на заняттях з ритміки, різнобічно впливають на формування їх організму як прямо, так і опосередковано. Прямий вплив проявляється в безпосередній участі рухового аналізатора у процесі навчання, зокрема, у здатності виконувати різні рухові завдання, у русі голосових зв'язок та артикуляції губ, маніпуляції різними предметами. Опосередкований вплив полягає в тому, що м'язова діяльність викликає підвищення тону організму дитини. У практиці роботи спеціальних загальноосвітніх шкіл для дітей з порушеннями слуху застосовуються ті ж способи навчання руховим діям на музично-ритмічних заняттях, що й з учнями, які не мають порушень функції слуху. Виняток – застосування словесних способів навчання танцювальних, гімнастичних рухів та спеціальних корекційно-розвиткових ігор. Основною запорукою результативності занять з ритміки учнями з порушеннями слуху є визначення об'єму, змісту, структурованості, спрямованості, характеру і сили фізичних навантажень у залежності від розвитку рухових здібностей дитини.

Варто відзначити, що заняття з ритміки у спеціальній школі для дітей із порушеннями слуху відрізняються корекційно-розвитковою спрямованістю. Метою цих занять є всебічний і гармонійний розвиток дітей із порушеннями слуху, позитивний вплив на їх психофізичний розвиток за допомогою засобів музично-ритмічної діяльності.

Основними складовими занять з ритміки є виконання музично-ритмічних вправ, прослуховування і сприймання музики, виконання пісень та вокальних вправ, гра на музичних та шумових інструментах, інсценування музичних образів, творів, корекційно-розвиткові вправи щодо формування виразності мовлення та розвитку слухового сприймання.

Зміст корекційно-розвиткового курсу з «Ритміки» для дітей із порушеннями слуху конкретизується основними **завданнями**, що реалізуються на музично-ритмічних заняттях: формування правильної постави, ходи; скоординованості, точності рухів; розвиток загальної та дрібної моторики; загальне фізичне зміцнення організму (опорно-рухової, дихальної, серцево-судинної, травної систем організму); розвиток слухового сприймання, пам'яті, уваги; формування просторових уявлень, плавності, гнучкості, виразності рухів; розвиток творчих здібностей, художньо-образного мислення; ознайомлення з теорією музики, поняттям ритм, жанр музики, з елементами культури України і світу (через елементи танців, музику тощо); формування естетичного смаку, позитивної самооцінки; сприяння усвідомленню своєї індивідуальності та неповторності; підвищення рівня самоконтролю; створення умов для самовираження; позитивний вплив на психологічний стан учня (покращення емоційного стану, формування дружньої атмосфери у класі, створення колективного духу тощо).

Варто наголосити, що розрізняють три види слухових відчуттів: мовні, музикальні та шуми. У цих видах відчуттів звуковий аналізатор виділяє чотири якості звука: силу (або інтенсивність), висоту, тембр, тривалість у часі. Вібраційне відчуття або вібраційна і слухова чутливість відображають коливання пружного середовища. Цей вид відчуттів називають «контактним слухом». Спеціально вібраційних рецепторів у людини не існує, але здатність відчувати, сприймати та відображати вібрацію зовнішнього і внутрішнього середовища можуть усі тканини організму людини.

У житті людини пізнавальне значення вібраційної чутливості зростає для осіб, що мають порушення слуху, особливо для глухих. Для слабчочуючих, глухих вібраційна чутливість компенсує втрату слуху. Відомо досить багато прикладів, коли глухі, сліпоглухонімі слухали музику, поклавши руку на музичний інструмент (рояль, гітару, арфу) або по кроках розуміли, хто зайшов до кімнати. Зважаючи на це у програмі «Ритміка» (для глухих) також буде використано музичний супровід, що базуватиметься на сильних виразних вібраційних сигналах. Як зазначають у своїх дослідженнях мистецтвознавці та музиканти, зокрема О. Коряко, А. Лисиця, О. Назаревич та Ю. Щука, найяскравішими вібраціями і такими, що чітко простежуються, відчуваються людиною, і, водночас спричинюють позитивний вплив на організм людини є класичні музичні твори. Так, у програмі «Ритміка» (для дітей зі зниженим слухом) буде використана

комбінація музичних творів (дитячі, класичні, народні твори; композиції з мультфільмів та ін.), у програмі «Ритміка» (для глухих дітей) – класичні твори іноземних та вітчизняних композиторів.

Розділи програми «Ритміка»:

1. Вступне заняття
2. Вступ до музично-ритмічних занять
3. Музично-ритмічні вправи (музично-ритмічні рухи)
4. Підготовчі вправи до танців, танцювальні рухи
5. Рухливі музично-ритмічні ігри
6. Сприймання та відтворення музичних творів

Вступне заняття

Заняття має організаційний характер (тривалістю 1 годину), на якому вчитель окреслює структуру та особливості майбутніх занять, пояснює правила безпеки на уроці. Основою такого заняття на початку курсу «Ритміка» є формування дисциплінованості, відповідальності, налаштовує учня на освітній процес після літнього відпочинку.

Вступ до музично-ритмічних занять

Заняття спрямовані на виклад теоретичного матеріалу з основ музичної грамоти, теорії музичної літератури тощо (тривалістю 1 годину), який налаштовує на тематику занять певного навчального року. Заняття викладається на початку вивчення програми (на початку кожного року навчання), одразу після пояснень правил безпеки, і має за мету зацікавити учнів майбутніми заняттями з ритміки; сприяє розумінню вправ, танцювальних рухів, що будуть продемонстровані учням, необхідності формування умінь їх виконувати для гармонійного розвитку особистості.

Музично-ритмічні вправи (музично-ритмічні рухи)

Музично-ритмічні вправи – це комплекс спеціальних вправ, що формують вміння орієнтуватися в просторі, розвивають координацію рухів, їх точність і граційність, загальну та дрібну моторику, зміцнюють та корегують руховий апарат (поставу, ходу) і мають бути узгоджені з темпом, ритмом, характером музичного супроводу. Головною метою таких вправ є зміцнення, корекція і розвиток рухового апарату: оволодіння рівновагою; координацією рухів рук із рухами ніг, тулуба, голови; виправлення сутулості, клишоногості, покращення м'язового тону та ін. Діти навчаються ритмічно рухатися відповідно до характеру, темпу музики, динаміки, регістру; переходити від помірнього до швидкого або повільного темпу, відзначати рухами (оплесками, кроками, притупуваннями, присіданнями, змінами рухів чи напрямку ходи) ритмічні малюнки музичного супроводу.

Виконуючи вправи з означеного розділу учні навчаються орієнтуватися у просторі, а саме, шикуватися, перешиковуватися, ходити та бігати ланцюжком, змійкою тощо, маршувати у певних напрямках, крокувати під супровід

різних рухів, змінюючи їх під відповідні музичні сигнали, бігати у різних стилях та темпах та багато іншого. Під різний музичний супровід діти виконуватимуть вправи для верхньої частини тулуба (голови, шиї, плечей, рук) та нижньої (махи ногами, стрибки, присідання) на сильні та слабкі акценти у музиці, з одночасним проказуванням промовок чи коротких віршів. Від так, музично-ритмічні вправи сприяють розвитку слухового сприймання, слухової пам'яті, уваги; формуванню та розвитку відчуття ритму, вміння поєднувати рухи тіла з музичним супроводом. Основна задача вчителя під час навчання учнів з порушеннями слуху не лише вимагати засвоєння та чіткого виконання вправи (руху), а, насамперед, його ритмічне виконання та зміна/чергування під заданий музичний супровід.

До комплексу музично-ритмічних вправ входить: ходіння, крокування, біг, шиккування, стрибки, присідання, ритміко-гімнастичні вправи, вправи з предметами, розслаблюючі релаксуючі вправи. Вправи з означеного комплексу взаємопов'язані та готують учнів до навчання та виконання танцювальних рухів, елементів українських народних танців та танців народів світу.

Підготовчі вправи до танців, танцювальні рухи

Основу означеного розділу складає два напрямками підготовки: по-перше, підготовчі вправи до танців, по-друге, танцювальні рухи, танці. Підготовчі вправи формують у учнів необхідні рухові навички під музику для виконання танців, а, власне, з танцювальних рухів складається і сам танець.

Підготовчі вправи допомагають учням з порушеннями слуху навчитися поєднувати техніку рухів з музичним супроводом, тобто ритмічним виконанням елементів у такт, темп та мелодіку музики. Вправи цього розділу сприяють розвитку уміння керувати власним тілом, корегують недоліки постави, ходи, поліпшують орієнтацію у просторі та загальну координацію, граційність рухів. Обов'язковою вимогою є те, що рухи завжди мають демонструватися, вивчатися та виконуватися під музичний супровід. Так, діти навчатимуться відчувати та сприймати звуковий сигнал, момент початку та закінчення музики. Але варто пам'ятати, що виконання вправ танцювального комплексу має приносити задоволення учням, бути природнім, ненапруженим, невимушеним. Не потрібно вимагати від учнів танцювальної майстерності екстракласу. Заняття, впершу чергу, мають корекційно-розвитковий характер, а не професійно-навчальний. Варто також враховувати особливості розвитку дітей із порушеннями слуху. Необхідно декілька разів вербально повторювати особливості виконання тієї чи іншої вправи, декілька разів демонструвати зразок її виконання у різних темпах з поступовим прискоренням до необхідного, додаткової допомоги учням, які не можуть виконати або не зрозуміли певний елемент.

До танцювальних рухів включено елементи народних танців, бальних. Усі танці можна виконувати індивідуально, в парах, усім класом.

Даний розділ містить також танцювальні імпровізації. Вони дають змогу творчо самореалізовуватися, виражатися, розвивати фантазію, уяву учня, артистичність, сприяють зменшенню психофізичного напруження та ін. Для вчителя імпровізації допомагають зрозуміти, по-перше, наскільки учень оволодіває і запам'ятовує матеріал (диференційованість та різноманітність елементів, які використовує учень в імпровізації, їх точність виконання), по-друге, розвиток слухового сприймання (вчасний вступ, зміна рухів відповідно до мелодики).

Рухливі музично-ритмічні ігри

Вправи, що входять в розділ музично-ритмічних ігор спрямовані на розвиток слухового сприймання, мовлення, загальний фізичний розвиток та зміцнення усього організму, сприяння емоційному розслабленню, налагодження колективних взаємин, розвиток культури спілкування учнів один з одним, формування позитивного мікроклімату та дружньої атмосфери у класі, колективного духу, на формування та розвиток таких фізичних якостей як спритність, витривалість, сила. Основними компонентами цього комплексу вправ є ігри-імпровізації, ігри-естафети, ігрові постановки казок, ігри з предметами та ін.

Головною метою музично-ритмічних ігор є навчання через гру. У грі учні мають змогу розкрити свій артистичний потенціал, показати свою індивідуальність, розвивати позитивні риси характеру, а, найперше, формувати слухове сприймання та розвивати мовлення.

Сприймання та відтворення музичних творів

Вправи даного розділу спрямовані на безпосередньо слухомовленнєвий розвиток (сприймання, відтворення) музичних творів (характер, темп, ритм, мелодіку, малюнок); розвиток уміння характеризувати музичний твір, копіювати почуті композиції наявними музичними інструментами, передавати її зміст рухами, музичними інструментами, формування позитивного емоційного відгуку на музику і пізнавального інтересу до музичного і хореографічного мистецтва, розвиток творчих здібностей учнів та творчої активності, художньо-образного мислення, формування естетичного смаку, покращення емоційного стану учня.

Розділ сприймання та відтворення музичних творів включає низку мовленнєвих вправ з фонетичної ритміки. Спеціальні мовленнєві вправи з використанням фонетичної ритміки мають тривати від 5-10 хвилин. Методики розвитку сприймання музики передбачає інтенсивний розвиток слухового сприймання учнів з порушенням слуху (як із допомогою звукопідсилювальної апаратури, так і без неї), комплексне та різнобічне використання тактильно-вібраційної чутливості, зорового сприймання музичних інструментів, виконавця (музичні кліпи, фільми та ін.), створення музичних композицій за допомогою рухів, предметів.

Тривалість кожного розділу програми можна змінювати залежно від теми, мети і завдань уроку, залежно від потреби та спішності засвоєння матеріалу учнями. Із запропонованих музичних композицій у кожному розділі

(«музичний супровід») вчитель на власний розсуд може обрати таку музичну композицію, яка відповідатиме підготовці та здібностям учнів.

Основні вимоги до проведення занять з курсу «Ритміки»:

- організація проведення занять у просторому приміщенні, яке обладнано необхідними музичними інструментами, апаратурою, дидактичним матеріалом;
- зручний, комфортний одяг та взуття учнів, що прийшли на заняття;
- планування та структурування занять, таким чином, щоб перехід від одного виду діяльності до іншого був логічним, послідовним, природним;
- побудова уроку має містити комбінацію таких аспектів: удосконалення навичок основних рухів, розвиток слухового сприймання, формування просторової орієнтації, розвиток уміння сприймати музичне мистецтво (відчувати музичну композицію, передавати її настрій тощо), вивчення елементів танцю, виконання розслаблюючих релаксуючих вправ, виконання вправ на імпровізацію.

Програми з корекційно-розвиткової роботи для 1-4 класів спеціальних закладів загальної середньої освіти для дітей із порушеннями слуху (для глухих дітей)

«РИТМІКА»

1-4 класи

1 клас
1 година на тиждень – 35 годин на рік

№ з/п	К-сть годин	Зміст	Очікувані результати	Корекційно-розвиткова лінія
1	1	Вступне заняття Правила безпеки на уроці. Організаційні заняття	Учень дотримується правил поведінки на занятті	Формування дисциплінованості, відповідальності.
2	1	Вступ до музично-ритмічних занять Теоретичне заняття: музика та її вираження через рух. Поняття про ритм.	Учень знає, що таке темп та стиль музики, уміє розрізняти та характеризувати мелодію за її темпом. Учень знає, що таке ритм, уміє плесканням в долоні передавати нескладний ритмічний малюнок за зразком, що демонструє учитель за допомогою плескання по тілу, колінам, долоням, тупотіння та ін.	Формування пізнавального інтересу до музичного мистецтва. Розвиток творчих здібностей учнів, мислення, уваги, пам'яті, відчуття ритму, темпу музики, формування і розвиток вібраційного відчуття, вміння поєднувати рухи тіла з вібраційно-звуковим супроводом.
3	12	Музично-ритмічні вправи (музично-ритмічні рухи) <i>Ходіння:</i> ритмічним кроком один за одним по-одиноці, один за одним подвоє, по діагоналі, прямо, по колу. Ходіння навшпиньках, на п'ятах, на внутрішньому та зовнішньому боці стопи тощо. Ритмічне і фігурне маршування у різних напрямках, із	Учень ритмічно виконує вправи орієнтуючись на зразок, який демонструє вчитель (ходить, бігає, стрибає, нахиляє тулуб та ін.), вміє виконувати маршування, ходить по діагоналі, змінює темп виконання вправ, напрям ходьби чи бігу, ритмічно виконує рухи з предметами.	Фізичний розвиток: формування правильної постави, ходи, скоординованості рухів, корекція загальної та дрібної моторики; розвиток диференційованості рухів; зміцнення та корекція рухового апарату; розвиток

	<p>високим підніманням коліна (по діагоналі, по колу, розходження парами та ін.); човгаюче ходіння напівприсідом із напівзігнутими колінами; ходіння із різним положенням рук (на поясі, убік, вгору, похитуючи руками вгорі із сторони в сторону, з одночасним плесканням в долоні над головою, перед собою, за спиною). Ходіння приставним кроком вперед і назад.</p> <p><u>Шикування</u> (розміщення на площині залу) в лінію, колону по одному, колону по двоє; перешикування один за одним, в колони / шеренги, ланцюжок.</p> <p><u>Біг</u>: повільний та легкий, ритмічний та бадьорий, один за одним прямо, по колу, по діагоналі. Біг конячкою (прямо, правим боком, лівим боком, на носках, на п'ятках). Біг із зміною темпу та напрямку.</p> <p><u>Стрибки</u>: ритмічні на місці на двох ногах, у сповільненому темпі на лівій нозі, на правій нозі, з плесканням (в такт музично-вібраційному супроводу). Підскоки по периметру зали.</p> <p><u>Ритміко-гімнастичні вправи</u>: вправи для голови (повороти, нахили,</p>	<p>Учень орієнтується на площині, вміє координувати свої рухи, вміє діяти за зразком вчителя. Самостійно орієнтується у просторі із дотриманням напрямів, одночасно з іншими учнями починає і закінчує рухи, вміє тримати дистанцію. Учень перешиковується в колони, коло, шеренгу, ланцюжок тощо. Вміє виконувати легкі вправи за зразком вчителя зі зміною напрямку руху, різними типами кроку. Учень обережно та вправно передає предмети, дотримуючись правил безпеки. Учень вміє розслабляти м'язи шиї, тулуба, кінцівок, виконуючи відповідні релаксуючі вправи за зразком, який демонструє вчитель.</p>	<p>дихання; розвиток таких фізичних якостей як сила, витривалість, спритність; формування просторових уявлень.</p> <p>Психологічний розвиток: формування позитивних рис характеру – наполегливості, вимогливості, терплячості, старанності; підвищення рівня самоконтролю.</p>
--	---	--	--

		<p>обертання ліворуч, праворуч, назад-вперед), рухи руками та плечами по чергові і одночасні піднімання плечей, махи руками (по чергові та одночасні), повороти і нахили тулуба (вперед, назад, ліворуч, праворуч), по чергове піднімання ніг.</p> <p><u>Рухи з предметами:</u> (стрічки, м'ячі, обручі, хустки та ін.) ходіння з ними, біг, піднімання-опускання, присідання, нахили (вперед-назад, ліворуч-праворуч), обертання, кружляння, передавання та кидання предметів одне одному.</p> <p><u>Розслаблюючі, релаксуючі вправи:</u> в положенні сидячи та лежачи глибоке дихання із розслабленням усього тіла. Покачування руками та розслаблення м'яз рук.</p> <p><u>Орієнтований музичний супровід:</u> використання композицій зі списку* (що наведено нижче) на вибір вчителя.</p>		
4	8	<p>Підготовчі вправи до танців, танцювальні рухи</p> <p>Простий танцювальний крок, хода по колу по одинці; оплески, притупування на місці та у русі, рухи руками, повертання долоні та кисті рук, напівоберти тулубом, підскоки,</p>	<p>Учень вправно та точно виконує рухи окремо та одночасно з іншими учнями; відповідно до зразка та за сигналом вчителя змінює ритм, темп рухів, ритмічно виконує кроки, оберти та інші рухи. Вміє відповідними</p>	<p>Фізичний розвиток за зміцнення усього організму: загальної та дрібної моторики, серцево-судинної системи, дихальної, опорно-рухової тощо. Розвиток швидкості реакції на звукові сигнали,</p>

		<p>хоровод. Хода парами по периметру та по колу, пружне присідання, стрибки на двох ногах, притупування, кружляння (по-одному). Звукування та розширення кола у хороводах. Для хлопчиків присідання («м'ячик», «жабка») для дівчат – рухи руками («качалочка»). Виконання з означених елементів танцювальних композицій, хороводів.</p> <p><u>Орієнтований музичний супровід:</u> використання композицій зі списку* (що наведено нижче) на вибір вчителя.</p>	<p>рухами, оплесками передавати ритмічний малюнок згідно звуковим сигналам вчителя (плесканням у долоні, тупотінням, шумовими ритмами за допомогою бубна, тарілок) або повторення ритму танцю, що демонструє вчитель. Орієнтується у просторі, дотримується і зберігає потрібну відстань одне від одного у хороводах, ритмічно та виразно рухається. Рухи виконує відповідно до характеру ритмічно-танцювальної композиції. Вчасно змінює рухи відповідно, спочатку, до зразку, який демонструє вчитель, пізніше, після ознайомлення з ритмом та послідовністю рухів, виконує та змінює танцювальні позиції на пам'ять.</p>	<p>розвиток художніх, музичних, творчих здібностей, формування пізнавального інтересу до музичного і хореографічного мистецтва, формування краси і виразності рухів, граційності, постави. Формування колективізму, культури спілкування, формування позитивних якостей особистості учня. Розвиток творчих здібностей; художньо-образного мислення відчуття ритму; уміння сприймати танцювальні образи, відтворювати їх; можливостей ритмічно, виразно рухатися.</p>
5	8	<p>Рухливі музично-ритмічні ігри</p> <p>Ігри-імітації (ходи тварин: ведмедя, зайця, пташки та ін.): «Яструб і курчата», «Квочка», «Каблучка», «Літак і хмари», «Пугач», «Кішка та котенята», «Ведмедик та пасіка» та ін.</p> <p>Ігри з предметами, ігри-естафети, що</p>	<p>Учень уміє копіювати рухи за зразком, що показує вчитель; намагається передавати рухами різні ігрові образи, відтворювати характерні рухи тварин, персонажів ігор відповідно до тексту пісні/музичної композиції чи тексту гри. Ритмічно та</p>	<p>Фізичний розвиток та зміцнення усього організму, розвиток опорно-рухової системи, серцево-судинної, дихальної та ін. Сприяння емоційному розслабленню, налагодження колективних взаємин, розвиток культури</p>

		<p>допомагають тренувати координацію, швидкість зміни пасивного на активний стан (стан спокою на стан руху), наприклад, гра «Знайди своє місце» (в колоні, в колі, в парах). Ігри-естафети (зі зміною темпу, типу рухів). Ігри-інсценування: «Іди, іди дощику», «Ходить гарбуз по городу», «Подольночка».</p> <p><u>Орієнтований музичний супровід:</u> використання композицій зі списку* (що наведено нижче) на вибір вчителя.</p>	<p>виразно виконує рухи в грі, змінюючи їх відповідно до динаміки або регістру музичного супроводу. Вчасно реагує зміною рухів на музичний сигнал (як сигнал початку гри, так і як сигнал зупинки, кінця гри). Ритмічно, вільно та вчасно виконує рухи з предметами.</p>	<p>спілкування учнів. Розвиток таких фізичних якостей як сила, витривалість, легкість, спритність рухів.</p>
6	5	<p>Сприймання та відтворення музичних творів Учень плесканням в долоні відзначає початок та кінець музичного супроводу. Приміром, прослуховуючи мелодію (відчуваючи вібраційні сигнали) учень імітує тілом, рухами тулуба початок та кінець музичного звучання; визначає темп музики (швидкий, повільний). Знайомство з такими музичними інструментами та їх особливостями використання для творення музики як брязкальця, маракаси, тарілки, барабан та ін.). Творення вібраційно-звукових композицій за допомогою означених</p>	<p>Учень визначає, розпізнає та реагує рухами, голосом, музичними інструментами на початок і кінець музичної композиції, вміє поєднувати музичний супровід із рухами тіла. Може означати, назвати чи охарактеризувати темп / ритм музичного супроводу (швидкий чи повільний). Намагається узгоджувати рухи із темпом музичного супроводу. Учень здійснює спроби акомпанувати певним музичним інструментом (маракасами, брязкальцями, барабаном та ін.) під час сприймання вібраційно-</p>	<p>Формування і розвиток уміння сприймати музичні звуки / сигнали / мелодію (темп, ритм); передавати їх зміст рухами. Формування вміння сприймати музичні твори (темп, ритм); передавати їх рухами, музичними інструментами. Формування позитивного емоційного відгуку на музику. Формування пізнавального інтересу до музичного і хореографічного мистецтва, розвиток творчих здібностей учнів та творчої активності, мислення, уяви, фантазії;</p>

	інструментів. Прослуховування музичних композицій та визначення їх початку, закінчення за допомогою музичних інструментів, оплесками в долоні або тупотінням. <i>Орієнтований музичний супровід:</i> використання композицій зі списку* (що наведено нижче) на вибір вчителя.	звукових сигналів музичних композицій.	заохочення до проявів творчої імпровізації. Формування позитивної самооцінки, світогляду, естетичного смаку, покращення емоційного стану учня.
--	--	--	--

2 клас

1 година на тиждень – 35 годин на рік

№ з/п	К-сть годин	Зміст	Очікувані результати	Корекційно-розвиткова лінія
1	1	Вступне заняття Правила безпеки на уроці. Організаційні заняття	Учень дотримується правил поведінки на занятті	Формування дисциплінованості, відповідальності.
2	1	Вступ до музично-ритмічних занять Поняття про музичну вібрацію як складову музичної композиції та як засобу музичної виразності. «Мова» музики.	Учень знає, що означає «мова» музики, «вібрація як засіб музичної виразності», що рухами або жестами можна передавати настрій музичного твору, його темпоритміку та характер.	Формування пізнавального інтересу до музичного і хореографічного мистецтва. Розвиток уміння сприймати і розуміти «мову» музики, музичні образи, які передаються музичними засобами. Розвиток творчих здібностей учнів, художньо-образного мислення, уяви. Розвиток слухового сприймання (вібраційно-

				звукового): розвиток уваги, пам'яті, відчуття ритму, темпу музики, формування вміння поєднувати рухи тіла з музичним супроводом.
3	10	<p>Музично-ритмічні вправи (музично-ритмічні рухи) <u>Ходіння:</u> відбувається спочатку у темпі та ритмі, що задає вчитель, потім переходить у самостійне (початок і кінець усіх рухів здійснюється за музичним сигналом, або сигналом, що подає вчитель) ритмічне, уповільнене, швидке маршування, ходіння дрібним, широким кроком, пружинною ходою, із високим підніманням коліна у різних напрямках; чергування маршування з присіданням; ходіння «човником» (боком), «жабкою» (напівприсідом з напівзігнутими колінами), «козачком» (присівши), човгаюче ходіння, ходіння із різним положенням рук. Крокування з предметами. Крокування парами. <u>Шиккування</u> (розміщення на площині залу) перешикування один за одним з різними предметами (за звуковими командами вчителя) в колони, з колони в коло, у шеренги, ланцюжок,</p>	<p>Учень ритмічно і впевнено виконує вправи, (ходить, бігає, стрибає, нахиляє тулуб та ін.), вміє виконувати маршування, змінювати темп та характер виконання вправ, напрям крокування, маршування, бігу; ритмічно виконує рухи з предметами. Учень орієнтується на площині, вміє координувати свої рухи із звуковими сигналами чи музичним супроводом, вміє діяти за зразком вчителя. Самостійно орієнтується у просторі із дотриманням напрямів, одночасно з іншими учнями починає і закінчує рухи синхронно з іншими, вміє тримати дистанцію. Учень перешиковується з колони в коло, шеренгу, ланцюжок, спіраль, мушлю. Вміє звужувати, ущільнювати та розширювати коло, спіраль, ланцюжок. Учень обережно та вправно передає</p>	<p>Фізичний розвиток: зміцнення та корекція рухового апарату; розвиток точності, виразності, скоординованості, граційності рухів; виховання правильної постави і ходи; корекція загальної та дрібної моторики; корекція диференційованості рухів; управління та керування темпом рухів і їх узгодження із звуковими сигналами та рухами інших учнів; розвиток дихання; розвиток таких фізичних якостей як сила, витривалість, спритність; формування просторових уявлень. Психологічний розвиток: формування позитивних рис характеру – наполегливості, вимогливості, терплячості, старанності; підвищення рівня самоконтролю.</p>

	<p>спіраль (мушлю, равлик).</p> <p><u>Біг:</u> звичайний легкий, ритмічний, на носках, п'ятках, широким та дрібним кроком (по колу, діагоналі, боком, задом, із зміною темпу та напрямку, галопом, напівбоком) за командою вчителя, самостійно змінюючи темп відповідно до звукового сигналу; біг з переходом у крокування (ходіння) і знову на біг.</p> <p><u>Стрибки:</u> на обох ногах, на правій, на лівій, на місці.</p> <p><u>Ритміко-гімнастичні вправи:</u> вправи для голови (повороти, нахили, обертання ліворуч, праворуч, назад-вперед), рухи руками та плечами (оплески спереду, позаду, над собою), почергові і одночасні піднімання плечей, кисть рук, махи руками, повороти і нахили тулуба (вперед, назад, ліворуч, праворуч), почергове піднімання ніг, махи ногами.</p> <p>Присідання</p> <p><u>Рухи з предметами:</u> (стрічки, м'ячі, обручі, хустки, маракаси та ін.) ходіння з ними, шиккування, підскоки, присідання, стрибки, біг; їх піднімання-опускання, нахили (вперед-назад, ліворуч-праворуч), передавання та кидання предметів</p>	<p>предмети, дотримуючись правил безпеки. Виконує рухи у парах. Вміє розслабляти тіло (руки і ноги).</p>	
--	--	--	--

		<p>один одному у парах за сигналом вчителя та відповідно до звукових/музичних сигналів вчителя.</p> <p><i>Розслаблюючі, релаксуючі вправи:</i> лежачі на спині учень має розслабити руки і ноги, здійснювати плавні хаотичні рухи ногами у положенні лежачи.</p> <p><i>Орієнтований музичний супровід:</i> використання композицій зі списку* (що наведено нижче) на вибір вчителя.</p>		
4	10	<p>Підготовчі вправи до танців, танцювальні рухи</p> <p><i>Танцювальні рухи:</i> Повторення старих та розучування нових елементів, доповнення старих рухів новими, поєднання їх у танець. Вивчення простих танцювальних елементів: крок з носка (тягнути носок), крок із підскоком, приставний крок (прямо, назад, убік), крок з носка на п'ятку, «колупалочка». Плескання в долоні, по плечах, по колінах, плескання один з одним у долоні; вертання кисть, «качалочки» тулубом (ліворуч-праворуч); притупування, пружне напівприсідання з виставлянням ноги; танцювальний крок на носках, із підскоком, приставний боковий крок,</p>	<p>Учень виразно, правильно і ритмічно виконує елементи танцювальних рухів, відповідно до звукових сигналів змінює ритм, темп рухів, синхронно у парах виконує кроки, оберти, присідання та інші рухи. Вміє відповідними рухами, оплесками передавати ритмічний малюнок танцювальних композицій. Орієнтується у просторі, дотримується і зберігає потрібну відстань одне від одного у хороводах, ритмічно та виразно рухається, намагається створювати певний музично-художній образ. Вчасно змінює рухи відповідно, спочатку, до</p>	<p>Фізичний розвиток за зміцнення усього організму. Розвиток швидкості реакції на звукові сигнали, розвиток художніх, музичних, творчих здібностей, формування пізнавального інтересу до музичного і хореографічного мистецтва, формування краси і виразності рухів. Формування колективізму, культури спілкування, формування позитивних якостей характеру особистості учня.</p>

		широкий та ковзаючий. Кружляння по-одному, в парах. Хороводи. <u>Орієнтований музичний супровід:</u> використання композицій зі списку* (що наведено нижче) на вибір вчителя.	зразку, який демонструє вчитель, пізніше, після ознайомлення з звуковим супроводом, виконує та змінює рухи відповідно до зміни звукового сигналу. Знає, виконує основні елементи, що були показані вчителем; вчасно змінює елементи та рухи танцю, відповідно до змін його частин.	
5	8	Рухливі музично-ритмічні ігри: Ігри-імітації (повторення рухів живих істот, казкових героїв, об'єктів живої природи): «Зайці і лисиці», «Квочка і курчата», «Вовк та козенята» та ін. Ігри з предметами: гра з м'ячем «Печена картопля», «15-цятки»; гра з бубном «Швидкий бубон» («Хто швидше вдарить у бубон») <u>Орієнтований музичний супровід:</u> використання композицій зі списку* (що наведено нижче) на вибір вчителя.	Виконує ігри (ролі), відповідно до конкретних образів (тварин, рослин, діяльності людини та ін.). Передає рухами різні образи, імітує рухи тварин, сприймає та передає через рух музично-ігровий образ, частково або повністю передає його характер. Виконує ігри з предметами та музичними інструментами.	Загальне зміцнення організму, фізичний розвиток опорно-рухової системи, серцево-судинної, дихальної та ін. Керування рухів та узгодження їх із музикою, розвиток моторних функцій. Розвиток культури спілкування учнів, формування колективізму, товарищескості. Розвиток таких фізичних якостей як сила, витривалість, легкість. Розвиток творчих здібностей. Психологічне розслаблення. Позитивний вплив на нервову систему.
6	5	Сприймання та відтворення музичних творів: Сприймання (тактильне, вібраційне) музичних/звукових композицій, на	Учень розрізняє та реагує рухами на звучання (тактильне або вібраційне сприймання) певного музичного зразка, виділяє сильну	Розвиток слухового сприймання (вібраційного, тактильного). Формування вміння сприймати музичні

		<p>певного ритмічного малюнку, що демонструє вчитель та повторення його за вчителем оплесками, простукуванням (або певним інструментом). Розучування таким чином невеликих композицій. Обговорення їх, опис (ритм, характер, темп).</p> <p>Серед основних інструментів: бубон, барабан, маракаси.</p> <p>Імпровізація учнем самостійно за допомогою означених інструментів певного ритмічного малюнку, залежно від свого настрою (передача емоційного стану музичним інструментом).</p> <p><u>Орієнтований музичний супровід:</u> використання композицій зі списку* (що наведено нижче) на вибір вчителя.</p>	<p>і слабку долі композиції, визначає темп, ритм та характер, може повторити оплесками чи іншими рухами, описує та дає характеристику композиції. Учень вміє акомпанувати своїм рухам певним музичним інструментом (маракасами, брязкальцями, барабаном та ін.). Намагається сам створювати музику, давати їй характеристику (весела, сумна, швидка, повільна). Музичними імпровізаціями намагається передати свій настрій, емоційний стан.</p>	<p>твори (темп, ритм); передавати їх рухами, музичними інструментами. Формування позитивного емоційного відгуку на музику. Розвиток уміння сприймати музичні образи. Формування пізнавального інтересу до музичного і хореографічного мистецтва, розвиток творчих здібностей учнів та творчої активності, художньо-образного мислення, уяви, фантазії; заохочення та стимулювання до активної художньої діяльності, проявів імпровізації. Формування естетичного смаку. Сприяння усвідомленню своєї індивідуальності та неповторності. Формування позитивної самооцінки.</p>
--	--	--	---	--

3 клас

1 година на тиждень – 35 годин на рік

№ з/п	К-сть годин	Зміст	Очікувані результати	Корекційно-розвиткова лінія
1	1	Вступне заняття Правила безпеки на уроці.	Учень дотримується правил поведінки на занятті	Формування дисциплінованості,

		Організаційні заняття		відповідальності.
2	1	Вступ до музично-ритмічних занять Поняття про темп музики. Різновиди музичних жанрів. Передача музичного жанру танцювальними рухами.	Учень знає зміст поняття «жанр музики», розрізняє основні їх види, розуміє, що існують танцювальні рухи, якими можна передати будь-який музичний жанр і темп музичного твору.	Формування пізнавального інтересу до музичного і хореографічного мистецтва. Розвиток уміння сприймати музичні образи, творчих здібностей учнів, художньо-образного мислення, уяви. Розвиток слухового сприймання (вібраційно-тактильного) розвиток слухової уваги, пам'яті, відчуття ритму, темпу музики.
3	10	Музично-ритмічні вправи (музично-ритмічні рухи) <i>Ходіння:</i> у різному темпі (зміна швидкості і напрямку руху за звуковим/музичним сигналом, що подає вчитель), ходіння з одночасним рухом тулуба (поворотами, нахилами), плесканням в долоні (над головою, перед собою, позад себе); ходіння на внутрішньому, зовнішньому боці стопи, на пальцях, навшпиньках, на п'ятках; ходіння у різному напрямку, ланцюжком, по діагоналі. Крокування із предметами. Маршування у різному темпі. Ходіння «човником» (боком),	Учень ритмічно виконує усі види вправ (крокування, біг, стрибки, присідання, нахили голови і тулуба та ін.), вчасно вмє прискорювати і сповільнювати власний рух, напрям крокування, бігу, маршування. Учень самостійно орієнтується у просторі із дотриманням різних напрямів, одночасно з іншими учнями починає і закінчує рухи, вмє тримати дистанцію. Учень ритмічно та правильно виконує нахили тулубом, вмє розслабляти м'язи ший, тулуба, кінцівок, виконуючи відповідні релаксуючі	Фізичний розвиток: формування правильної постави, ходи, скоординованості рухів, корекція загальної та дрібної моторики; корекція диференційованості рухів; зміцнення та корекція рухового апарату; розвиток дихання; розвиток таких фізичних якостей як сила, витривалість, спритність; формування просторових уявлень. Розвиток слухового сприймання. Психологічний розвиток:

	<p>«жабкою» (напівприсідом з напівзігнутими колінами), «козачком» (присівши), човгаюче ходіння.</p> <p><u>Шикуння</u> (розміщення на площині залу) перешикування один за одним з різними предметами за командами вчителя в колони, з колони в коло, у шеренги, ланцюжок, спіраль (мушлю, равлик).</p> <p><u>Біг</u>: звичайний легкий, ритмічний, на носках, п'ятках, широким та дрібним кроком (по колу, діагоналі, боком, задом, із зміною темпу та напрямку, галопом, напівбоком) за і зміною виду і темпу бігу за звуковим/музичним сигналом або іншою командою вчителя.</p> <p><u>Стрибки</u>: на обох ногах, на правій, на лівій, на місці (із поступовим рухом вперед, назад, убоки).</p> <p><u>Ритміко-гімнастичні вправи</u>: вправи для голови (повороти, нахили, обертання ліворуч, праворуч, назад-вперед), рухи руками та плечами (оплески спереду, позаду, над собою), почергові і одночасні піднімання плечей, кисть рук, махи руками, повороти і нахили тулуба (вперед, назад, ліворуч, праворуч), почергове</p>	<p>вправи. Відповідно до музичного супроводу/звукового сигналу змінює характер рухів, напрям, темп, інтенсивність вправ. Учень обережно та вправно передає предмети, дотримуючись правил безпеки. Виконує синхронно рухи у парах.</p>	<p>формування позитивних рис характеру – наполегливості, вимогливості, терплячості, старанності; підвищення рівня самоконтролю.</p>
--	--	---	---

		<p>піднімання ніг, махи ногами). Присідання. <u>Рухи з предметами:</u> (стрічки, м'ячі, обручі, хустки, маракаси та ін.) ходіння з ними, шикування, підскоки, присідання, стрибки, біг; їх піднімання-опускання, нахили (вперед-назад, ліворуч-праворуч), обертання, кружляння, передавання та кидання предметів один одному у парах за сигналом вчителя. <u>Розслаблюючі, релаксуючі вправи:</u> сидячи ноги навхрест учень має розслабити руки, плечі, сину; в положенні лежачи учень може розслабити потім напружити все тіло. <u>Орієнтований музичний супровід:</u> використання композицій зі списку* (що наведено нижче) на вибір вчителя.</p>		
4	10	<p>Підготовчі вправи до танців, танцювальні рухи <u>Танцювальні рухи:</u> Повторення старих та розучування нових елементів, доповнення старих рухів новими, поєднання їх у танець. Поєднання вивчених рухів із доповненням їх рухами з предметами (стрічка, іграшками т.і.), синхронне виконання відомих рухів у парах.</p>	<p>Учень знає та пам'ятає рухи з попередніх років навчання. Ритмічно виконує та повторює нові танцювальні рухи, кроки та позиції у відповідності до зразка, який демонструє вчитель. Учень вправно та точно виконує рухи відповідно до звукових сигналів. Учень синхронно з іншими виконує елементи танців. Танцює</p>	<p>Фізичний розвиток за зміцнення усього організму: загальної та дрібної моторики, серцево-судинної системи, дихальної, опорно-рухової тощо. Розвиток слухового сприймання. Розвиток швидкості реакції на звукові сигнали, розвиток художніх, музичних, творчих</p>

		<p>Вивчення основних елементів українського танцю: основні положення рук у дівчат і хлопців, легкий крок на пальцях, легкий біг, напівприсідання, виставляння ноги з носка на п'ятку і назад, боковий галоп.</p> <p><u>Музично-танцювальні імпровізації:</u> учні чувають музику (вібраційні сигнали) і з вивчених та знайомих рухів самостійно намагаються імпровізувати танець.</p> <p><u>Орієнтований музичний супровід:</u> використання композицій зі списку* (що наведено нижче) на вибір вчителя.</p>	<p>самостійно та в парах. Може створити танцювальну імпровізацію із вивчених рухів та поєднати їх у власний простий танок дотримуючись одного темпу, ритму та характеру. Знає та виконує основні елементи українського танцю.</p>	<p>здібностей, формування пізнавального інтересу до музичного і хореографічного мистецтва, формування краси і виразності рухів, граційності, постави. Формування колективізму, культури спілкування, формування позитивних якостей характеру особистості учня. Ознайомлення з елементами культури (історичними звичаями, традиціями) України. Можливість для самовираження, позитивний вплив на психологічний стан учня.</p>
5	7	<p>Рухливі музично-ритмічні ігри: Ігри-імітації (повторення рухів живих істот, казкових героїв, об'єктів живої природи): «Пан Коцький», «Спритники», «Човник» та ін. Ігри з предметами: гра з прапорцями «Багаття», естафети, ігри з обручами «Бджоли і бджільник», «Світлофор» та ін. <u>Орієнтований музичний супровід:</u> використання композицій зі списку* (що наведено нижче) на вибір</p>	<p>Учень виразно виконує образно-ігрові дії (передає рухами різні ігрові образи, відтворювати характерні рухи тварин, персонажів ігор відповідно до тексту пісні/музичної композиції чи тексту гри). Виконує імпровізації в іграх-імітаціях. Учні самостійно, шукають образи та виразні рухи, не копууючи один одного. Обережно, але вправно бере участь в іграх з</p>	<p>Фізичний розвиток та зміцнення усього організму, сприяння емоційному розслабленню, налагодження колективних взаємин, розвиток культури спілкування учнів, формування колективізму. Формування дисциплінованості, обережності, витривалості, влучності.</p>

		вчителя.	предметами, дотримується правил.	
6	6	<p>Сприймання та відтворення музичних творів: Відтворення на музикальних інструментах певного ритмічного малюнку, за зразком, що демонструє вчитель; одночасний рух із музичним супроводом інструментом, який отримав учень. Серед основних інструментів: бубон, барабан, мара каси, тарілки, сопілки, кастаньети та ін.</p> <p>Знайомство з вібраційними та звуковими можливостями гітари, фортепіано.</p> <p>Робота в парах (один учень показує музично-ритмічний малюнок, інший повторює, і навпаки).</p> <p><u>Орієнтований музичний супровід:</u> використання композицій зі списку* (що наведено нижче) на вибір вчителя.</p>	<p>Учень намагається повторювати звукові та вібраційні композиції, що демонструє вчитель, пам'ятає ритм, темп, «малюнок» композиції. Визначає, розпізнає та реагує рухами, голосом на початок і кінець музично-звукової композиції, вміє поєднувати звуково-вібраційний супровід із рухами тіла. Учень вміє сам створювати звукові і рухові композиції, давати їм характеристику (весела, сумна, швидка, повільна). Вміє повторювати звукову композицію за зразком вчителя чи однокласника (робота у парах).</p>	<p>Розвиток слухового сприймання, формування вміння сприймати музичні твори (характер, темп, ритм); передавати їх зміст рухами, музичними інструментами. Формування позитивного емоційного відгуку на музику. Формування пізнавального інтересу до музичного і хореографічного мистецтва, розвиток творчих здібностей учнів та творчої активності, художньо-образного мислення, уяви, фантазії; заохочення та стимулювання до активної художньої діяльності, проявів імпровізації. Формування позитивної самооцінки, покращення емоційного стану учня, формування дружньої атмосфери у класі, колективного духу.</p>

4 клас
1 година на тиждень – 35 годин на рік

№ з/п	К-сть годин	Зміст	Очікувані результати	Корекційно-розвиткова лінія
1	1	Вступне заняття Правила безпеки на уроці. Організаційні заняття	Учень дотримується правил поведінки на занятті	Формування дисциплінованості, відповідальності.
2	1	Вступ до музично-ритмічних занять Систематизація знань музичної грамоти. Вплив музики та рухів під музику на емоційний стан людини та настрої.	Учень знає матеріал за попередні роки, характеризує та розуміє зв'язок музики та рухів під музику, їх вплив та важливість у житті людини.	Формування пізнавального інтересу до музичного і хореографічного мистецтва. Розвиток умінь сприймати музичні образи, творчих здібностей учнів, художньо-образного мислення, уяви.
3	10	Музично-ритмічні вправи (музично-ритмічні рухи) Знати обсяг матеріалу опанованого за попередні навчальні роки. Виконувати усі види вправ у різному темпі, напрямках, позиціях тощо: ходіння, шикування, маршування, біг, присідання, підскоки, стрибки, виконання усіх ритміко-гімнастичних вправ, виконання рухів з предметами та релаксуючі вправи для всього тіла. <u>Орієнтований музичний супровід:</u> використання композицій зі списку* (що наведено нижче) на вибір	Учень ритмічно виконує усі види вправ (ходить, бігає, стрибає, нахиляє тулуб, присідає, підскакує тощо), вміє змінювати темп виконання вправ, їх напрям, ритмічно, вправно, обережно і синхронно виконує рухи з предметами. Учень легко і самостійно орієнтується у просторі із дотриманням зазначених напрямів, одночасно з іншими учнями починає і закінчує рухи, вміє тримати дистанцію. Учень вміє	Фізичний розвиток: формування правильної постави, ходи, скоординованості рухів, корекція загальної та дрібної моторики; корекція диференційованості рухів; зміцнення та корекція рухового апарату; розвиток дихання; розвиток таких фізичних якостей як сила, витривалість, спритність; формування просторових уявлень.

		вчителя.	розслабляти м'язи усього тіла, виконуючи відповідні релаксуючі вправи. Усі вправи вміє виконувати відповідно до звукового сигналу, за зразком чи сигналом вчителя, самостійно.	Розвиток слухового сприймання (звукового, вібраційного): розвиток слухової уваги, пам'яті, відчуття ритму, темпу музики. Психологічний розвиток: формування позитивних рис характеру – наполегливості, вимогливості, терплячості, старанності; підвищення рівня самоконтролю, впевненості в собі та ін.
4	10	Підготовчі вправи до танців, танцювальні рухи <i>Танцювальні рухи:</i> Повторення старих елементів, що вивчені за попередні роки, доповнення та розучування нових елементів, введення їх у танець. Повторення елементів українських танців: «колупалочки», рух напівприсід, із викиданням ноги; рух напівприсід із ударянням по тулубу, ногам, коливальні рухи тулубом та ін. Вивчення елементів полонезу (крокування з витягнутим носком, парні фігури «струмок», «змійка», фігурне ходіння). Сходження та розходження в коло, на пари, по-	Учень знає та пам'ятає рухи з попередніх років навчання. Ритмічно виконує та повторює нові танцювальні рухи, кроки та позиції у відповідності до зразка, який демонструє вчитель та ритмічно виконує елементи відповідно до звукових сигналів. Вміє поєднувати старі та нові рухи. Синхронно, вправно та ритмічно виконує танцювальні рухи, позиції одноосібно та в парах. Знає та розрізняє елементи танців: «полонезу», «українських народних танців». Учень одноосібно вміє імпровізувати, (створювати нескладний власний	Фізичний розвиток за зміцнення усього організму: загальної та дрібної моторики, серцево-судинної системи, дихальної, опорно-рухової тощо. Розвиток слухового (тактильного, вібраційного) сприймання: розвиток слухової уваги, пам'яті, відчуття ритму, темпу музики, формування вміння поєднувати рухи тіла з музичним супроводом. Розвиток швидкості реакції, розвиток художніх, музичних, творчих здібностей, формування

		<p>одному під вібраційно-звукові сигнали (супровід). Поєднання вивчених рухів із доповненням їх рухами з предметами (стрічкам, ляльками, обручами, брязкальцями), синхронне виконання відомих рухів у парах.</p> <p><u>Музично-танцювальні імпровізації:</u> учні сприймають вібраційно-звукові сигнали і з вивчених та знайомих рухів самостійно намагаються створити невеликий танець.</p> <p><u>Орієнтований музичний супровід:</u> використання композицій зі списку* (що наведено нижче) на вибір вчителя.</p>	танок) використовуючи вивчені за попередні роки елементи.	пізнавального інтересу до музичного і хореографічного мистецтва, формування краси і виразності рухів, граційності, постави. Формування колективізму, культури спілкування, формування позитивних якостей особистості учня. Загальний розвиток особистості: ознайомлення з елементами культури (історичними звичаями, традиціями) України і народів світу.
5	7	<p>Рухливі музично-ритмічні ігри: Ігри-естафети: «Гуси-лебеді», «Акваріум», «Наввипередки» та ін. Музична інсценізація казки на вибір вчителя.</p> <p><u>Орієнтований музичний супровід:</u> використання композицій зі списку* (що наведено нижче) на вибір вчителя.</p>	Учень вправно та точно дотримується правил ігор, бере участь у іграх-змаганнях. У музичних інсценізаціях точно передає рухами різні ігрові образи, відтворює характерні рухи тварин, інших живих персонажів відповідно до сюжету.	Фізичний розвиток та зміцнення усього організму, сприяння емоційному розслабленню, налагодження колективних взаємин, розвиток культури спілкування учнів, формування позитивного мікроклімату у класі, дружньої атмосфери у класі, колективного духу. Формування та розвиток таких фізичних якостей як сила, витривалість, легкість,

				спритність рухів
6	6	<p>Сприймання та відтворення музичних творів</p> <p>Відтворення на музикальних інструментах або за допомогою плескання в долоні темпу зразку музично-ритмічного малюнку (нескладної композиції). Індивідуальна імпровізація (учні самостійно за допомогою інструментів створюють ритмічні-музичні та вібраційно-ритмічні композиції). Робота в парах (один учень показує музично-ритмічний малюнок, інший повторює, і навпаки). Учень засобами наявних в класі музичних та шумових інструментів може передати свій настрій, емоційний стан.</p> <p><i>Орієнтований музичний супровід:</i> використання композицій зі списку* (що наведено нижче) на вибір вчителя.</p>	<p>Учень імпровізує та створює музичні композиції за допомогою інструментів, що наявні у класі (маракасів, бубнів, барабанів, тарілок, брязкалець тощо) намагається повторювати музичні композиції, за іншими учнями. Може створювати композиції одноосібно, визначати та характеризувати власні композиції. Вміє поєднувати створений звуковий супровід із рухами власного тіла, рухається відповідно до темпу та ритму.</p>	<p>Розвиток слухового сприймання: розвиток слухової уваги, пам'яті, відчуття ритму, темпу музики. Формування пізнавального інтересу до музичного і хореографічного мистецтва, розвиток творчих здібностей учнів та творчої активності, художньо-образного мислення, уяви, фантазії; заохочення та стимулювання до активної художньо-естетичної діяльності, проявів імпровізації. Формування позитивної самооцінки, покращення емоційного стану учня.</p>

*Перелік орієнтовних музичних композицій та їх авторів для використання на заняттях з ритміки для глухих дітей (використовувати спочатку фрагменти по 3-5 хвилин, потім 5-7 хвилин, та 10 хвилин)

1. Б. Барток «Багателі», «Бурлески», «Варварське алегро», концерти для струнних та ударних інструментів;
2. Й. Бах фуги, сонати, концерти для фортепіано/ оркестрів;
3. Л. Берліоз «Корсар», «Ромео и Джульєтта»;

4. Л. Бернстайн мюзикли (уривки), мексиканські пісні, джазові композиції;
5. Л. Бетховен вальси, рондо, менуети, опера «Фіделіо», «Крейцерова соната», «Егмонт», «Пасторальна симфонія»;
6. Ж. Бізе «Кармен»;
7. Д. Бортнянський літургійні композиції;
8. Д. Верді «Травіата», «Макбет», «Ріголетто»;
9. Ф. Гайдн струнні квартети, симфонії;
10. Дж. Гершвін опери «Сінбад» та «Поргі та Бесс»;
11. Е. Глієр балет «Тарас Бульба»;
12. М. Глінка «Камаринська», «Вальс-фантазія»;
13. Е. Гріг «Симфонічні танці», «Норвезькі танці»;
14. С. Гулак-Артемівський опера «Запорожець за Дунаєм»;
15. О. Даргомижський опери «Есмеральда», «Русалка»;
16. Д. Обер опера «Любовний напій»;
17. К. Стецеко літургії, опери «Подоланочка», «Кармелюк», дитячі опери: «Івасик-Телесик», «Лисичка, котик і півник»;
18. А. Філіпенко опера «У зеленому саду», дитячі пісні;
19. А. Хачатурян «Гаяне», альбом для дітей № 1, альбом для дітей № 2;
20. П. Чайковський опери: «Мазепа», «Черевички», «Чародійка», «Пікова дама»; балети: «Лебедине озеро»; «Спляча красуня», «Лускунчик»;
21. А. Шабріє фортепіанні п'єси;
22. Я. Яциневич обробки народних пісень;
23. та інші (можна також використовувати музичні композиції з програми «Ритміка для слабочуючих», що описана вище.